

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Promowanie nowego podejścia do uczenia się dorosłych
opartego na uznawaniu efektów uczenia się

Seminarium organizowane we współpracy MEN i IBE

Warszawa, 20 listopada 2013

Założenia polityki LLL w Polsce na tle europejskiej agendy na rzecz uczenia się dorosłych

Stanisław Drzażdżewski

Radca generalny, Departament Strategii i Współpracy Międzynarodowej MEN

Porządek prezentacji

1. Przejście od „kształcenia” do „uczenia się”
2. Cechy nowego podejścia do uczenia się dorosłych
3. Specyfika uczenia się dorosłych w Polsce
4. Podejście do uczenia się dorosłych w polityce LLL w Polsce
5. Na ile badania oddają specyfikę uczenia się dorosłych?

1. Przejście od „kształcenia” do „uczenia się”

Jednym z głównych zamierzeń odnowionej europejskiej agendy na rzecz uczenia się dorosłych w perspektywie roku 2020 jest:

„...rozwijanie nowego podejścia do kształcenia i szkolenia dorosłych, które skupione jest wokół efektów uczenia się oraz odpowiedzialności i autonomii uczącego się”

1. Przejście od „kształcenia” do „uczenia się”

Respektowanie odpowiedzialności i autonomii osób uczących się zakłada **zmianę dydaktyki:**

- nauczyciel nie jest wyrocznią
- osoba dorosła może być bardziej doświadczona niż nauczyciel
- sztuka dydaktyczna nie ogranicza się do „nauczania” – obejmuje także odkrywanie doświadczenia (kompetencji) osób uczących się
- osoba dorosła dokonuje własnych wyborów
- naturalną rzeczą jest uczenie się przez praktykę
- osoba dorosła uczy innych (nie tylko nauczyciel)

2. Cechy nowego podejścia do uczenia się dorosłych

- 1) oparcie na systemowym **przewidywaniu potrzeb** w zakresie kompetencji i kwalifikacji
- 2) zorientowanie na **efekty uczenia się** (spójność z założeniami Europejskich Ram Kwalifikacji), w tym zintegrowanie z procedurami uznawania wcześniej nabytych kompetencji
- 3) umożliwianie **gromadzenia i transferu osiągnięć** edukacyjnych
- 4) zorientowanie na **godzenie edukacji z codziennymi obowiązkami**
- 5) zorientowanie na rozwój **kompetencji kluczowych**, w tym w edukacji zawodowej i specjalistycznej

2. Cechy nowego podejścia do uczenia się dorosłych

- 6) identyfikowanie niskich i/lub zanikających umiejętności oraz rozwijanie wielozakresowej pomocy na rzecz ich poprawy
- 7) rozwijanie uczenia się praktycznego, w tym uczenia się w pracy
- 8) zintegrowanie edukacji ze zindywidualizowanym poradnictwem edukacyjno-zawodowego (LLG)
- 9) rozwijanie wzajemnego przekazywania wiedzy i umiejętności wśród dorosłych oraz w ramach solidarności międzypokoleniowej
- 10) włączenie w systemy oceny jakości oraz monitorowania efektów

2. Cechy nowego podejścia do uczenia się dorosłych

Takie rozumienie podejście do uczenia się dorosłych **wyznacza przyszłość dydaktyki** – także dydaktyki szkolnej młodzieży, a nawet dzieci

Tymczasem **teraźniejszość** edukacji dorosłych jest inna – w wielu przypadkach ma niski prestiż i nie należy do priorytetów polityki

Cytat z Agendy: „...uczenie się dorosłych jest obecnie **najsłabszym ogniwem** w rozwoju krajowych systemów uczenia się przez całe życie.”

3. Specyfika uczenia się dorosłych w Polsce

- Stan uczenia się dorosłych w wielu państwach UE jest w **wyraźnym kontraście do rozwoju** edukacji młodych osób (dzieci, młodzieży i studentów)
- Kontrast ten jest szczególnie widoczny w przypadku Polski
- Poprawa w tym zakresie zależy głównie od **otwarcia się na edukację pozaformalną**

3. Specyfika uczenia się dorosłych w Polsce – kontrast z edukacją formalną dzieci i młodzieży

sukcesy edukacji formalnej młodszych osób:

czołowe w UE wskaźniki masowości kształcenia młodzieży na poziomie średnim II szczebla (upper secondary) oraz ograniczenia zjawiska wczesnego kończenia nauki (ESL)

najszybsze w UE upowszechnianie wczesnej edukacji (2007-2011) oraz wykształcenia wyższego wśród osób w wieku 30-34 lata (2000-2012)

wybijający się na tle UE postęp w ograniczeniu liczby uczniów z niskimi osiągnięciami (low achievers)

słaby rozwój uczenia się w różnych formach i przez całe życie (LLL):

bariery pomiędzy formami i etapami uczenia się przez całe życie

schematyczne podejście do kształcenia oraz mała otwartość edukacji formalnej na uczenie się praktyczne

trudne przejście z edukacji do pracy, zwłaszcza absolwentów niektórych typów szkół

krótka kariera edukacyjna (zwykle do 24 r.ż.)

niskie upowszechnienie edukacji dorosłych, zwłaszcza pozaformalnej

4. Podejście do uczenia się dorosłych w polityce LLL w Polsce

- Polska polityka LLL tworzy się w ramach **nowego uporządkowania strategii rozwoju**, w tym ich znacznej redukcji
- Uporządkowanie to przewiduje możliwość tworzenia **dokumentów strategicznych** o ile wynikają one ze zobowiązań międzynarodowych
- Takim dokumentem „**Perspektywa uczenia się przez całe życie**” (PLLL)
- Główną funkcją tego dokumentu jest **poprawa spójności działań** na rzecz rozwoju kompetencji i kwalifikacji w nowych strategiach rozwoju

4. Podejście do uczenia się dorosłych w polityce LLL w Polsce

PLLL promuje **nowe podejście do uczenia się dorosłych w Polsce**, a w tym:

1. Rozwijanie mechanizmu koordynacji działań resortów na rzecz uczenia się dorosłych
2. Tworzenie **systemu walidacji**, jako podstawy nowoczesnego modelu edukacji dorosłych
3. Rozwijanie modelu uczenia się dorosłych, którego podstawą jest **uczenie praktyczne**
4. Promowanie **nowych standardów szkolenia dorosłych**
5. Wspieranie edukacji osób z **utrudnionym dostępem do edukacji**

4. Podejście do uczenia się dorosłych w polityce LLL w Polsce

6. **Rozwijanie partnerstwa** resortów, JST, pracodawców, pracobiorców, organizacji społecznych na rzecz edukacji dorosłych
7. **Wdrażanie nowych form organizacyjnych szkoleń dla dorosłych, w tym uczenia się na odległość**
8. **Upowszechnianie popytowych sposobów finansowania kształcenia i szkolenia osób dorosłych**
9. **Organizowanie kampanii medialnych jako nowoczesnego narzędzia edukacji pozaformalnej**

5. Na ile badania oddają specyfikę uczenia się dorosłych?

Na ile spójny obraz uczenia się dorosłych w Polsce można uzyskać na podstawie największych badań?

- **AES** (w Polsce – Kształcenie dorosłych, GUS)
- **LFS** (w Polsce – Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS)
- **BKL** (Bilans Kapitału Ludzkiego, PARP-UJ)
- **DS** (Diagnoza Społeczna)
- **PIAAC** (OECD)

Na ile spójnie badana jest **edukacja pozaformalna**?

5. Na ile badania oddają specyfikę uczenia się dorosłych – przykład badania AES

Dynamika zmian w uczestnictwie dorosłych w edukacji formalnej i pozaformalnej w latach 2007-2011 według badania AES (państwa są uszeregowane według skali zmian):

- Jaka jest rola edukacji pozaformalnej w uszeregowaniu wyników ogółem?
- Jaka jest natura największych zmian?

Participation rate in education and training bysex [trng_aes_100]								
ADULT EDUCATION SURVEY (uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu 12 miesięcy przed badaniem)								
Last update	28.05.13							
Extracted on	12.06.13							
Source of data	Eurostat							
SEX	Total	SEX	Total	SEX	Total			
UNIT	Percentage of total	UNIT	Percentage of total	UNIT	Percentage of total			
AGE	From 25 to 64 years	AGE	From 25 to 64 years	AGE	From 25 to 64 years			
TYPTRAI	Formal or non-formal education and training	TYPTRAI	Formal education and training	TYPTRAI	Non-formal education and training			
Zmiany 2007-2011		Zmiany 2007-2011		Zmiany 2007-2011				
	2007	2011		2007	2011			
EU-27	34,9	40,8	EU-27	6,6	4,9	EU-27	31,3	38,4
Hungary	9	41,1	1 Hungary	2,5	6,5	1 Hungary	6,8	37,6
Portugal	26,4	44,4	2 Netherlands	6,8	12,3	2 Portugal	22,5	39,6
Italy	22,2	35,6	3 Portugal	6,5	10,4	3 Italy	20,2	34,3
France	35,1	50,5	4 Austria	4,2	5,9	4 France	32	49,1
Netherlands	44,6	59,3	5 Estonia	5	6,6	5 Romania	4,7	6,9
Denmark	44,5	58,5	6 Cyprus	2,9	3,7	6 Denmark	37,6	52,7
Spain	30,9	37,7	7 Denmark	10,1	12,6	7 Netherlands	42,1	54,8
Estonia	42,1	49,9	8 Spain	5,9	7	8 Spain	27,2	34,1
Austria	41,9	48,2	9 Greece	2,3	2,6	9 Estonia	40,2	48
Poland	21,8	24,2	10 Sweden	12,7	13,5	10 Austria	39,8	45,5
Germany	45,4	49,8	11 Poland	5,5	5,4	11 Poland	18,6	21
Romania	7,4	8	12 Slovakia	6,1	5,8	12 Germany	43,1	48,4
Malta	33,7	35,8	13 Czech Rep	3,9	3,7	13 Malta	31,3	34,1
Cyprus	40,6	42,3	14 Bulgaria	2,7	2,4	14 Cyprus	39,5	40,9
Latvia	32,7	32,4	15 Malta	5,2	4,2	15 Belgium	33,5	33,1
Czech Rep	37,6	37,1	16 Latvia	5,4	4,3	16 Czech Rep	35,4	34,9
Sweden	73,4	71,8	17 France	5,1	3,5	17 Latvia	30,7	30
Slovakia	44	41,6	18 Italy	4,4	2,9	18 Sweden	69,4	67
Belgium	40,5	37,7	19 Lithuania	6,3	4	19 Slovenia	36,1	34,7
Slovenia	40,6	36,2	20 Belgium	12,5	7,4	20 Slovakia	41,2	38,3
Lithuania	33,9	28,5	21 Germany	5,2	3	21 Lithuania	30,9	25,9
Greece	14,5	11,7	22 Romania	3,3	1,4	22 Greece	12,7	9,6
Bulgaria	36,4	26	23 Slovenia	8,7	2,3	23 Bulgaria	35,2	24,4
Luxembourg	:	70,1	Luxembourg	:	9,9	Luxembourg	:	68
Finland	55	:	Finland	10,2	:	Finland	51,2	:
United Kingdom	49,3	:	United Kingdom	15,1	:	United Kingdom	40,3	:

5. Na ile badania oddają specyfikę uczenia się dorosłych – przykład badania LFS

Dynamika zmian w uczestnictwie dorosłych w edukacji formalnej i pozaformalnej w latach 2007-2011 według badania LFS (państwa są uszeregowane według skali zmian):

- Jaka jest rola edukacji pozaformalnej w uszeregowaniu wyników ogółem?
- Jaka jest natura największych zmian?
- Na ile powiązana jest dynamika zmian wyników AES i LFS?

Participation in education and training by type, sex and age groups - % [trng_lfs_09]											
LABOUR FORCE SURVEY (uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu 4 tygodnie przed badaniem)											
Last update		26.06.13		Last update		26.06.13		Last update		26.06.13	
Extracted on		24.07.13		Extracted on		24.07.13		Extracted on		24.07.13	
Source of data		Eurostat		Source of data		Eurostat		Source of data		Eurostat	
SEX		Total		SEX		Total		SEX		Total	
UNIT		Percentage		UNIT		Percentage		UNIT		Percentage	
AGE		From 25 to 64 years		AGE		From 25 to 64 years		AGE		From 25 to 64 years	
TYPTRAI		Formal or non-formal education and training		TYPTRAI		Formal education and training		TYPTRAI		Non-formal education and training	
Zmiany 2007-2011				Zmiany 2007-2011				Zmiany 2007-2011			
GEO/TIME		2007	2011	GEO/TIME		2007	2011	GEO/TIME		2007	2011
European Union (EU)		9,1	8,9	European Union (EU)		3,0	3,1	European Union (EU)		6,7	6,4
1	Portugal	3,9	11,0	1	Luxembourg	1,0	2,6	1	Romania	0,1	0,5
2	Czech Republic	5,7	11,4	2	Portugal	2,7	5,8	2	Portugal	1,3	5,9
3	Luxembourg	7,0	13,6	3	Czech Republic	1,6	2,2	3	Czech Republic	4,2	9,6
4	Estonia	7,0	12,0	4	Estonia	3,6	4,9	4	Estonia	3,8	7,8
5	Sweden	18,6	24,9	5	Croatia	1,5	2,0	5	Luxembourg	6,0	11,4
6	Romania	1,3	1,6	6	Malta	1,6	2,1	6	Lithuania	2,2	3,7
7	Greece	2,1	2,4	7	Belgium	1,9	2,4	7	Sweden	13,6	20,2
8	Denmark	29,0	32,3	8	Spain	2,3	2,9	8	Greece	0,8	1,0
9	Malta	6,0	6,5	9	Austria	3,1	3,8	9	Denmark	24,8	27,9
10	Lithuania	5,3	5,7	10	Ireland	3,5	4,0	10	Slovenia	9,4	9,8
11	Slovenia	14,8	15,9	11	Slovenia	6,3	7,1	11	Austria	10,2	10,3
12	Austria	12,8	13,4	12	Slovakia	1,6	1,8	12	Finland	16,8	16,7
13	Spain	10,4	10,8	13	Sweden	5,9	6,5	13	Spain	8,3	8,2
14	Finland	23,4	23,8	14	Bulgaria	1,1	1,2	14	Germany (until 1990)	5,2	5,1
15	Netherlands	16,6	16,7	15	Greece	1,4	1,5	15	Netherlands	9,8	9,6
16	Germany (until 1990)	7,8	7,8	16	Denmark	5,7	6,1	16	Malta	4,9	4,8
17	Slovakia	3,9	3,9	17	Cyprus	1,9	2,0	17	Italy	3,3	3,2
18	Bulgaria	1,3	1,3	18	Finland	8,2	8,6	18	France	5,5	4,9
19	Belgium	7,2	7,1	19	Netherlands	6,8	7,1	19	Slovakia	2,4	2,1
20	Croatia	2,4	2,3	20	Germany (until 1990)	2,9	3,0	20	Belgium	5,5	4,8
21	Italy	6,2	5,7	21	Romania	1,1	1,1	21	Cyprus	6,6	5,7
22	France	6,1	5,5	22	France	0,7	0,7	22	Latvia	3,6	3,1
23	Ireland	7,6	6,8	23	United Kingdom	5,5	5,3	23	Poland	2,1	1,8
24	Cyprus	8,4	7,5	24	Poland	3,1	2,9	24	Hungary	1,3	1,0
25	Poland	5,1	4,5	25	Italy	3,2	2,6	25	United Kingdom	18,0	13,4
26	United Kingdom	20,0	15,8	26	Hungary	2,3	1,8	26	Ireland	4,3	3,0
27	Hungary	3,6	2,7	27	Lithuania	3,3	2,1	27	Bulgaria	0,3	0,2
28	Latvia	7,1	5,1	28	Latvia	3,7	2,1	28	Croatia	0,9	0,4